

BODEMDALING REACTIES DESKUNDIGEN

‘Ruimte voor veen is niet zo eenvoudig’

Landschapsarchitect Peter de Ruyter wil dat er in het Groene Hart plekken worden aangewezen waar veen kan groeien omdat het waterbergend vermogen heeft. De reacties op zijn plan lopen uiteen van ‘te kostbaar’ tot ‘laten we praten’.

Rik Snejder
Groene Hart

Wijs in het Groene Hart de gebieden aan waar het veen lekker veen kan zijn en kan aangroeien. Goed tegen bodemdaling en prima om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Dat idee heeft landschapsarchitect Peter de Ruyter deze week in deze krant uit de doeken gedaan. Het rijk zou die ‘reservaten’ moeten aanwijzen en de rekening moet naar de waterschappen, gemeenten en provincie. Zijn Ruimte voor Veen-plan heeft de tongen losgemaakt in het Groene Hart. Voor- en tegenstanders laten al van zich horen.

Dijkgraaf Hans Oosters van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard zegt dat de technische snufjes, zoals onderwaterdrainage en grondverbetering, niet de oorzaak wegmenen. „Dat kan alleen met vernatting van veenweidegebieden door het waterpeil fors te verhogen”, en daarmee geeft hij De Ruyter gelijk. „Dat betekent echter dat huidige functies, zoals bijvoorbeeld de melkveehouderij, in de toekomst niet goed meer zijn te handhaven.

Dat is een keuze die is voorbehouden aan de overheden. Waterstaatkundig zijn de in ons gebied gelegen veenweiden, met handhaving van het huidige waterpeil, op de langere termijn nog goed te beheeren. Uitzondering vormt het zogeheten restveengebied tussen Moordrecht en Nieuwerkerk waar peilverlaging steeds ingewikkelder en kostbaarder wordt.”

Oosters wijst op de Gebiedsovereenkomst Veenweidepact in de Krimpenerwaard waarin uiterlijk in 2021 zo’n 2.450 hectare van het veenweidegebied als natuur wordt ingericht. Dat plan komt in opzet en doelstelling dichtbij wat De Ruyter voorstelt.

“We hebben mensen als De Ruyter nodig om in toekomstbeelden te denken

–wethouder, Hilde Niezen

In een deel van het gebied verdwijnt de agrarische bedrijvigheid en komt er natuur voor in de

plaats. Deze functie vraagt om een hoger waterpeil en draagt dus ook bij aan het afremmen van de bodemdaling. „Deze transformatie van een groot deel van de Krimpenerwaard kost veel geld en levert vanzelfsprekend veel discussie op met de huidige gebruikers. Het proces in de Krimpenerwaard loopt al meer dan twintig jaar en vormt het levende bewijs dat de oplossing die Peter de Ruyter aan draagt allerminst eenvoudig is, veel overleg vraagt en ook behoorlijk kostbaar is.”

Vernatting

Kunnen we het de boeren in het Groene Hart aandoen om het land zodanig te vernatting dat er niet meer op te rijden valt en de koeien niet meer kunnen grazen?, vraagt de Alphense agrariër Ben Verkleij zich af. „Koeien maken juist het plaatje van ons Groene Hart zo karakteristiek. We zijn hier trots en zuinig op.”

Verkleij kijkt terug en zet het veenweidegebied in historisch perspectief. Zeedijken werden opgehoogd, huizen op palen gezet tegen het verzakken, kanalen werden gegraven voor de afvoer van

- Veen moet groeien
- Meer water, meer moeras
- Minder boeren

RUIMTE VOOR VEEN

De Ruyter: Wijs veenreservaten aan

Het veenweideland in het Groene Hart moet veranderen. Daarvoor pleit landschapsarchitect Peter de Ruyter. Veen kan zich herstellen, maak daar gebruik van, zegt hij: „Wij moeten gebruikmaken van het waterbergende vermo-

gen van veen. Daarnaast voorkom je met vernatting dat het veen inklinkt en verbrandt. Bij dit proces komt CO2 in de atmosfeer. De Ruyter wil, naar het voorbeeld van het succesvolle rijks-

programma Ruimte voor de Rivier, nu een actieplan Ruimte voor Veen. Er moeten gebieden komen waar het veen kan gedijen: veel water, planten en moeras, maar minder boeren.

water, turf gestoken voor brandstof waardoor plassen ontstonden. Deze werden later drooggemalen. „En in deze droogmakerijen is het een goed leven”, zegt Verkleij: „De polders zijn gemiddeld vijf of zes

meter lager dan de veenweidegebieden en deze grond zakt vrijwel niet meer.”

Verkleij is sceptisch over het scenario dat De Ruyter voor ogen heeft. „Er mogen een paar boeren blijven om het landschap te onderhouden, want niemand doet dat natuurlijk zo goedkoop als wij boeren. En als we het landschap niet onderhouden, wordt het uiteindelijk bos en nog later veen. Maar dat zal niet snel gebeuren. Daarvoor wonen we hier met te veel mensen in een klein land en is onze grond bovendien te duur.”

Verdroging

Woerdenaar Erik Jansen is als adviseur betrokken bij het Veenweide Innovatie Centrum. Hij kan zich zeker vinden in het pleidooi van De Ruyter om bodemdaling en de CO2-uitstoot in de veenweiden te beperken. Jansen vindt echter de situatie in het Groene Hart anders dan in Friesland. Die provincie kenmerkt zich door grote percelen, veel dichtgegooide slo-

▲ Het riviertje de Oude Meije in het veenweidegebied bij Zegveld.

FOTO: MARLIES WESSELS

ten, een extreem laag peil in de resterende sloten, geen begroeiing in de kanten en geen koe in de wei: „In het Groene Hart is dat anders. Hier herken je het historische veenweidelandschap, is de bodemdaling beperkter en de biodiversiteit hoger. Verdroging van natuur komt hier vooral door droogmakerijen, niet door veenweiden.”

De Woerdenaar denkt dat voor het Groene Hart het beperken van peilindexaties de beste stap is om het tij voor het veenweidegebied te keren. „Met onderwaterdrainage, goed graslandbeheer en andere innovaties is er met minder bodemdaling goed te boeren”, zegt hij. „Ondertussen is er tijd om ook alternatieve vormen van landbouw te ontwikkelen. Daar wordt volop mee geëxperimenteerd, maar ontwikkeling vraagt tijd en ook aan alternatieve vormen van grondgebruik kunnen nadelen zitten.” Jansen zegt graag met De Ruyter in gesprek te gaan om zijn ideeën te vertalen naar het Groene Hart.

Het landschap verandert, of de mens nou wel of niet ingrijpt, zegt de Goudse wethouder Hilde Niezen. Zij pleit met Oosters voor de komst van een kenniscentrum voor bodemdaling in Gouda. „In-

tensieve landbouw is op sommige plekken niet houdbaar meer. Op andere plekken kunnen we nog even vooruit, maar moeten we op termijn het landgebruik veranderen.”

Voor de ‘oude’ manier van omgaan met bodemdaling is geen geld meer. „Het is inderdaad de vraag of we het huidige intensieve agrarische gebruik met productie voor de wereldmarkt kunnen volhouden, zoals De Ruyter schetst.” Niezen wijst op het belangrijke werk van het Veenweide Innovatie Centrum in Zegveld en op de verschillende projecten in West- en Noord-Nederland waar wordt geëxperimenteerd met kleine koeien en natte teelten. Met onderwaterdrainage kan de bodemdaling vertraagd worden, maar dit lijkt een tijdelijke maatregel.

Veranderingen

Niezen stelt landschapsarchitecten als Peter de Ruyter nodig te hebben om ‘in toekomstbeelden en mogelijkheden te denken’. „In de praktijk zullen we op de natste en laagste plekken moeten beginnen met veranderingen. Mogelijke complicatie is nog dat door vernatting het ontstaan van moerasgas mogelijk is (methaan), een broeikasgas dat vier keer sterker is dan CO2. De wetenschap moet ons helpen om de juiste richting te kiezen.” De Ruyters programma Ruimte voor Veen past in het streven van wethouder Niezen. De regio zou wat haar betreft bij de regionale overheden moeten liggen en ondersteund door het rijk. Dat wel.

VOOR

TEGEN

▲ Dijkgraaf Hans Oosters: Transformatie van landbouw naar natuur levert veel discussie op en is kostbaar. FOTOPIMMUL

▲ De Goudse wethouder Hilde Niezen ziet wel wat in het plan van landschapsarchitect Peter de Ruyter. FOTOPIMMUL